

SLOVENSKI NAROD.

Izjava vsak dan zvečer, iznaši nedelje in prazniki, ter velja po pošti prejemati na avstro-ograke delnice na vse leta 25 K., na pet leta 18 K., na četr leta 6 K. 50 h., na en mesec 2 K. 30 h. Za Ljubljano s pošiljanjem na dom na vse 6 K., na pet leta 12 K., na četr leta 6 K., na en mesec 2 K. Kder hodi sam ponj, plača na vse leta 22 K., na pet leta 11 K., na četr leta 5 K. 50 h., na en mesec 1 K. 90 h. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znača poštnina. Na enočas brez izdobje v povečljave naročnine se ne izira. — Za oznanila se plačuje od potrebstega peti-vrste po 12 h., do se ne iznajde tista enkrat, po 10 h., če se dvakrat, in po 8 h., če se tista trikrat ali večkrat. — Dopolni se izvezlo trankavati. — Bekopisi se ne vradijo. — Uredništvo in upravnštvo je v Knafeljih ulicih 8, 5, in sicer uredništvo v I. nadstropju, upravnštvo pa v pritličju. — Upravnštvo naj se blagevolje pošljati naročnini, reklamaciji oznanili, t. j. administrativne stvari.

"Slovenski Narod" telefon št. 34.

Posamezne številke po 10 h.

"Narodna tiskarna" telefon št. 85.

Iz ustavnega odseka deželnega zbora.

Ustavni odsek je imel 20 t. m. sejo in je razpravljal o dr. Šusteršiču nujnem predlogu: »Zapisnik zbornišnih sej v smislu § 12 opravilnega reda se ima zapisovati in čitati izključno v slovenskem jeziku«. Priporočimo, da to ni stenografski zapisnik, ampak zapisnik, ki posvedčuje sklepnost zbornice, predlog, ki pridejo na razpravo, glasovanja itd. — Ta zapisnik se napravi za vsako sejo v slovenskem in nemškem jeziku in se bi imel čitati v obeh jezikih po nekem sklepu iz 1. 1869. Zgodilo se je pa tako, da se je udomačila navada, v eni seji čitati slovenski, v drugi nemški zapisnik. Ko se je v eni zadnjih sej čital nemški zapisnik, upri se so klerikalci in tudi narodno-napredni poslanci so jim pridrili. V naslednji seji se je pa deželni glavar spomnil starega sklepa ter je dal prečitati obo zapisnika. Pa tudi to ni bilo prav klerikalcem in nekateri narodno-napredni poslanci, kateri se niso uprli veljavnemu sklepu deželnega zbora, so si pri »Slovencu« stekli naslov in značaj — narodnih nadajic.

V seji je predlagal dr. Šusteršič brez vsakega utemeljevanja, da se predlog sprejme, kakor je stavlen.

Nato pravi dr. Ferjančič: Hrup, kateri dela stvar, ki je v razpravi, ni prav nič opravičen in če se sklene tudi v smislu predloga, se s tem ne reši jezikovnega vprašanja v deželnem zboru. Ta stvar se je marveč sprožila, da se jo v javnosti za-se in proti nam fruktificira. Meni in še nekaterim poslancem narodno-napredne stranke se hoče naravnost očitati narodno izdajstvo, ker se nismo uprli obstoječemu in obveznemu sklepu deželnega zbora, po katerem se imata v vsaki seji prečitati slovenski in nemški zapisnik zadnje seje. Smešno! Ni se mi treba

zagovarjati, a opomim samo, da stojim 20 let v parlamentarnem življenju in še dalje v javnem poslu, pa se nisem nikdar za las odmaknil od narodnega stališča. To samo m' mognede. A k stvari sam. Sejni zapisniki so tisti, o katerih se v javnosti nič ne ve, in ali so ti samo slovenski ali slovenski in nemški, to jezikovno vprašanje deželnega zbora prebito malo zadene.

Drugade bi bilo, če bi imeli razpravljati o predlogu, da bodo poslovni in razpravni jezik deželnega zbora in odbora samo slovenski. To bi bilo vredno resnega preudarka in če bi se to dognalo, potem šele bi imela »Naš Sloga« vzrok slavo peti predlagateljem. In z ozirom na razmere, kakor so v deželnih zborih, posebno na Štajerskem in v Istri, bi nam nihče ne smel zameriti takega sklepa. To je stališče retrosije. Povrača se milo za draga. A to se ne doseže, če se znaša samo na sejnih zapisnikih. Če so tudi sejni zapisniki samo slovenski, bodo še vedno vse predloge in priloge ter vse poročila deželnega odbora slovenska in nemška. Dnevne rede bo izdajal deželni glavar slovenske in nemške, govoril bo z nemškimi poslanci še vedno nemški in tito bodo dalje govorili, predlagali in poročali nemški ter vse njih izjave prihajale bodo v stenografski zapisnik nemški. Deželni zakoni bodo slovenski in nemški vsak od 20. decembra 1869 št. 3 od leta 1870. in nemški tekst ostane celo avtentičen, kakor slovenski. Tu, gospoda moja, nastavite svod. Spremenite zakon od 20. decembra 1869. Odpravite cesarsko naredbo od 28. junija 1872., ki zapoveduje dvojezičnost poročil, predlogov itd. deželnega odbora. Ustavite deželnega glavara, če hoče nemški govoriti, zamašite usta nemškim poslancem, če govorijo nemški, in napravite tako še njih predlogi.

Interpelacijami itd., kakor je storil deželni glavar v Štajerski zbornici s poslanec Ruzinovim predlogom, kakor se je pri utemeljevanju navajalo. Tako storite, tako delajo na Štajerskem in v Istri, tam Nemci, tu Lahi. Na stališče retrosije se postavite, poslovni in razpravni jezik deželnega zbora je samo slovenski, — tako velja v Istri za lažino. Vi pa namesto tako nastopiti, se pa obregnete ob teh sejnih zapisnikih, ki jih nikdo ne sliši, nikdo ne posluša, še manj pa kdo čita. To, kar se je započelo proti sejnim zapisnikom, je samo agitacijsko sredstvo, manever proti nam in zato mi je polnoma vseeno, kaj in kako sklenete.

Dr. Tavš je istotako izjavil, da mu je vseeno, kaj se sklene, — izdajalec je bil že tolka, da se ga to očitajo prav nič ne prime. Pravi pa dalje, da bi bilo v istini umestno jezikovno prakso deželnega zbora in odbora revidirati, ker jezikovna raba, kakor je, je zastarala. Priporoča klerikalcem, naj teh zadnjih dni ne zlorabijo zbornice za razburljive prizore, ko se ima v soglasju strank toliko dognati, kar prej zaradi potrate s časom po njih krivdi ni bilo mogoče. Predlaga, naj se namesto dr. Šusteršičevega predloga zbornici predloga resolucija, s katero se deželni odbor pozivlje, da poroča čimprej na kakipodlagi se vrši raba deželnih jezikov pri deželnem odboru in skakim sklepom je bila ta raba določena. V poročilu naj deželni odbor tudi nasvetuje eventualne spremembe do sedanje prakse.

Pred glasovanjem je dr. Ferjančič izjavil, da se zdrži glasovanja glede Šusteršičevega predloga, da pa ostane navzoč, ker bi bil sicer odsek neslepčen. Predlog in resolucija sta bila potem vsprijeta. Porocilo se je naročilo dr. Kreku.

Deželni zbori.

Gradec, 20. novembra. Posl. Zedlacher je utemeljeval predlog, naj bi se pri vladni izposlovala prosta poštnina za pošiljanje denarja ubožnih zakladov. Predlog se je izročil finančnemu odseku.

Posl. dr. Jurtela je predlagal podporo slovenski dijaški kuhi in v Celju. Deželni odbor in finančni odsek sta se izrekla proti podpori. Posl. dr. Ploj je stavil protipredlog, naj se dovoli 300 K. Posl. dr. Hofmann-Weilenhof se je sklicoval na poročilo deželnega šolskega sveta, kise strinja z deželnim odborom in finančnim odsekom. Predlog posl. dr. Ploja je bil z vsemi glasovi razen slovenskih in socialno-demokratskih glasov odklonjen. Vse druge prošnje pa so se brez debate sprejele en bloc ter se je n. pr. dovolilo filharmoničnemu društvu v Mariboru 800 K. Savinjski podružnici »Slovenskega planinskega društva« za napravo steze na Kamniško sedlo 500 K, slovenskemu zgodovinskemu društvu v Mariboru 400 kron.

V večerni seji se je razpravljalo o predlogu posl. dr. Schacherla in Resla glede uvedbe splošne, enake in direktne volilne pravice za državni zbor. Politični odsek je k tozadavnemu poročilu predlagal sledede resolucije: »Štajerski deželni zbor se izreče za spremembo sedanjega državnozborskega volilnega reda v smislu splošne, enake, tajne in direktne volilne pravice s pogojem, da se bo pri tem osiralo na posebne narodnosti razmere v Avstriji in na velike kulturne in gospodarske razlike med posameznimi deli države.

Poslanec baron Rokitanski je ostro kritikoval novi šolski in učni red ter končno predlagal, naj se vlada pozove, da tozadenvno mini-

strsko naredbo, ki nasprotuje državnim osnovnim zakonom, razveljavlja. Dokler pa se ne umakne ta reakcionarna ministrska naredba, se naroča zastopnikom deželnega odbora v Štajerskem deželnem šolskem svetu, da protestujejo proti tej naredbi. Predlog se je izročil naučnemu odseku.

Celovec, 20. novembra. Dež. predsednik baron Hein je odgovarjal na interpelacijo posl. Dreyhorsta zaradi slovenskega vpijanja v krstne, poročne in mrtvačke listine. Predsednik je povedal, da se je pripetil le en tak slučaj, ki ga je višja cerkvena oblast že odpravila, a tudi on se bo enakim neprilikam (?) primerno zoperstavljal.

Deželni odbor je predložil načrt novega opravilnika za deželni zbor, ki se je brez debate sprejel.

Cernovci, 19. novembra. Rumunski poslanci so interpelirali deželnega predsednika zaradi rusinjenja rumunskih otrok. — Pozneje je prišlo pri govoru posl. Vasilkovemu politični položaju skoraj do spopada med rumunskimi in maloruskimi poslanci. Rumuni so hoteli oditi in le deželnu glavarju se je posredilo jih pridržati. V svojem nadaljnem govoru je poslanec vitez Vasilkov dokazoval, da v Bukovini le nemška politika zabranjuje slogan med Rumuni in Malorusi.

Pred otvoritvijo državnega zobra.

Dunaj, 20. novembra. Nemški poslanci nameravajo v predstojedem zasedanju državnega zobra siliti, da stori parlament iz lastnega nagiba potrebne korake za ureditev razmer z Ogrsko. Posl. Sylvester bo predlagal sestavo regularne deputacije, ki naj se začne pogajati z ogrskimi delegatimi.

Kriza na Ogrskem.

Budimpešta, 20. novembra. Vlada je brez veljave in ugleda. Ko-

LISTEK.

Slovensko-nemška meja na Štajerskem.

Kulturno zgodovinski in narodopisni doneski.

Nabral A. B.

(Dalej.)

VII. Arvež-Lučane.

Vrnimo se zopet na severno jezikovno mejo. Arvež, tudi Armež (Arnafels) je popolnoma ponemčen trg. Leta 1880 so še našeli 6 Slovencev, leta 1900 pa še samo dva. V celem arvežkem okraju so našeli leta 1880. 15.434 Nemcev in 1852 Slovencev, leta 1900 pa 13.478 Nemcev in 3440 Slovencev. Slovenci so napredovali za 1888, Nemci pa nazadovali za 1956 duš. Tega si ne moremo drugače razlagati, kakor da se je izločilo nekaj nemških v prikloplju slov. občin. Venčar je v župniji, ne glede na služabnike in viničarje, še precej Slovencev, posebno v Podgori, (Unterberg); tam še govore v nekaterih hišah sploh slovensko med seboj. Neobhodno potreben bi bil vsled tega v Arvežu en slovenski kapelan; sedaj so vsi duhovniki Nemci, ker škof rajši pošilja slovenske duhovnike na Srednje in Gornje

Štajersko, a ne morda v industrijske kraje, kakor Ljubno, Donavice, Fohnsdorff itd., kjer je mnogo slovenskih delavcev, temuč med same Nemce. Še do zadnjih let je bil v Arvežu po en slovenski duhovnik. Sosednji župniki so mi pravili, da se večkrat pripeti, da pride nemški duhovnik previdet Slovencev, a ker ga ne razume, napravi le kriz čezenj. Kristjani v Afriki so v tem oziru le na boljšem. Da je pri sodišču potreben vsaj en slovenski uradnik, priznal je sedanji okrajski sodnik sam, ki je naprosil župnika na Kaplji, da mu je napisal slovensko prisego, ki se je potem sodnik na pamet naučil, dasi ni razumel besedice. — V arvežki župni cerkvi sta le še dve slovenski pridigi v letu; pridigajo duhovniki iz sosednjih župnij. Leta 1855. so bile še štiri slovenske pridige in vsak Marijin praznik, ker je bilo kakih 10 kmčij še trdloslovenskih. Do leta 1885. se je pri pozni maši še bral slovenski evangeli, potem pa je župnik odpravil ta običaj s tem, da novemu slovenskemu kaplanu ni ničesar o tem povedal.

Slovenčina v Arvežu je že danes le zgodovinska — reliktija. A ni že predolg, ko so bile razmere še čisto drugačne. Ravno tukaj na severu med Kozjakom, Radeljnom in Muro si

zgodovinarji najbolj nasprotujejo glede jezikovne meje. Dr. Muchar (Geschichte des Herzogthumes Steiermark, Gratz 1846) pravi sicer, da je slovenska marka »Savia« (Suavien) imela na severu za mejo Sulpo (v najstarejših listinah se navaja le ime Sulpa, Sulba za današnjo reko Sulm), Laznica (tudi za to sedanje ime Lassnitzbach poznajo stare listine le Luosniza, Losnize) in srednji tok Mure. Nad Sulpo pa nikar nočje pustiti Slovencev ter piše: »Hent zu Tage bilden die Höhen der Berge Radel, Remschnik, Pössnitzböh, Possnuck und Platsch, deren Abläufe zur Sulm und vom Einflusse der Sulm in die Mur, der Lauf des Murstromes von Westen nach Osten über Radkersburg, und am linken Murufer bis nach St. Gotthard an die Raab hin die genaue Gränzlinie zwischen den Deutschen und Slovenen in Steiermark, so dass im Norden der bezeichneten Gränzen die Ersten seit der Urzeit (?), im Süden der selben aber die Letzteren seit dem Ende des sechsten und seit der ersten Hälfte des siebenten Jahrhunderts sesshaft sind.« Priznava pač, da so v srednjem veku noben večji kraj na Štajerskem, ne izvzemši Gradca samega, drugega imena kot slovensko. Kdo naj potem verjuje, da so dali samo »raztreseno bivajoči« Slovenci vsem krajem in rekan slovenska imena! Plemljva in graščakov Slovenci niso imeli, da bi bili morda ti dali svojim graščinam sredi Nemcev slovenska imena. Kako pa naj si šele razlagamo zgodovinska dejstva, da so Slovenci stavili cerkev po Gor. Štajerju? Tako n. pr. dokazuje neka admontska listina glede cerkev sv. Valburge pri Sv. Mihelu nad Ljubljonom sledče: Ex nobili propria ortus Tridizlav (Trdoslav?) cum

nji gaj?), Trigovje (gozdovi v Sekavški dolini). Viseharn pri Knittelfeldu, Weliza = Wöls, Zurie, Zurce = Zeiring, Zwedlobrado (brdo?) = Zwickalpe, Cirminah = Rottemann, Glibenich = Gleiming, Grebeuicha, Grebenich = Gröbming, Jedenicha = Irdning, Ozlich (Oslič?) = Essligbach, Polane pri Admontu, Ruite, Rute pri Irdningu, Slabenich, Slaben = Schladming, Tichenperc = Teuchenberg pri Irdningu, Chleudnich = Weiz, Labenza = Labnitzergraben, Peininicha (Planinica?) = Pingau, Ponykel pri Weizu itd. Kakor iz teh zgodovinskih in prvotno edinih imen vidimo, ni imel v srednjem veku noben večji kraj na Štajerskem, ne izvzemši Gradca samega, drugega imena kot slovensko. Kdo naj potem verjuje, da so dali samo »raztreseno bivajoči« Slovenci vsem krajem in rekan slovenska imena! Plemljva in graščakov Slovenci niso imeli, da bi bili morda ti dali svojim graščinam sredi Nemcev slovenska imena. Kako pa naj si šele razlagamo zgodovinska dejstva, da so Slovenci stavili cerkev po Gor. Štajerju? Tako n. pr. dokazuje neka admontska listina glede cerkev sv. Valburge pri Sv. Mihelu nad Ljubljonom sledče: Ex nobili propria ortus Tridizlav (Trdoslav?) cum

militni uradniki, ki jih je vladu odstavila, se ne umaknejo in blagajniki jim nadalje izplačujejo plače. — V Satorialu Ujhely se je prebivalstvo po lepkih pozvalo, naj novega velikega župana, grofa Pallavicinija, popolnoma bojkotira. Nihče naj mu ne da stanovanja, naj se mu ne prodajo živila, nihče naj ne vstopi k njemu v službo, noben voznik ga ne sme peljati itd. Tudi družabno ga popolnoma bojkotuje.

Ustrahovanje Turčije.

Berlin, 20. novembra. Na sultanovo prošnjo mu je baje cesar znova nujno svetoval, naj ugodi zahtevam velesil. Odgovor je poparil sultana in njegovo okolico.

Carigrad, 20. novembra. Sultan se srdi na velesile posebno začedelj, ker se niso niti osirale na največji turški praznik ramazan. Sultan smatra tako poštopanje za osebno bresobzirnost.

London, 20. novembra. »Times« poročajo, da zahteva Rusija od Turčije, naj ji takoj poplača vojno odškodnino z obrestmi vred, sicer zasede Rusija nekatere točke ob turškem nabrežju.

Sofija, 20. novembra. Razširja se vest, da ugledne osebe v sultani bližini nasvetujejo sultanu, naj se v odgovor na demonstracijo mednarodnega brodovja uprizori splošno klanje kristjanov. Bolgarska politična javnost in časopisje hoče prisiliti bolgarsko vlado k izjavi, da se bo v resnem slučaju Bolgarija mobilizovala v obrambo bolgarskih bratov v Macedoniji.

Položaj na Rusku.

Petrograd, 20. novembra. V južnovzhodnjih pokrajinalah, posebno na Uralu, se širijo kmetski punti. V kurški guberniji so kmetje oropali in požgali 17 plemskih naselbin.

Varšava, 20. novembra. Na višelski železnici je kakih 1500 upornih delavcev razstrelilo železniški most. Nadalje so razdiali brzojav in železniške proge ter prisiliли prvi vlak po streiku, da se je moral vrnil.

Novi kralj na Norveškem.

London, 20. novembra. Danski princ Karl, kot novi norveški kralj Haakon, je povedal deputaciji norveškega parlamenta, ki je prišla ponj v Kodanji, da je sam zahteval, naj ljudstvo glasuje, ali ga res hoče imeti za kralja, ker ne mora biti kralj ene stranke, temuč vsega ljudstva. Danski kralj je imenoval novega norveškega kralja za admirala danske mornarice.

Angleško-tibetanska pogodba.

London, 20. novembra. Angleško-tibetanska pogodba je podpisana in zapečetena. Pogodba obsegata sledeče pogoje: Angleška prizna suverenitet Kitajske na Tibetom. Kits-

ska pa plača Angleški primerno odškodnino.

Deželni zbor kranjski.

IX. seja, dne 21. novembra 1905.

Predseduje dež. glavar D. Etela, vlado zastopata deželni predsednik Schwarz in okr. glavar Haas.

Zapisnik.

Zapisnik zadnje seje se je prečital v slovenskem in v nemškem jeziku. Dekan Arko je predlagal, naj se nemški del ne odobri in je predlagal, naj se dene na dnevni red današnje seje poročilo ustavnega odseka. Grof Barbo je proti obema predlogoma protestiral. Odobrilo se je samo slovensko besedilo. Glavar je dejal, da mora vprašati zbornico, če naj se premeni dnevni red. Dr. Šusteršič se je sklical na to, da je bilo sklenjeno, naj ustavni odsek poroča tekom 48 ur. Glavar pa ima pravico, da postavi stvar na dnevni red; lahko pač vpraša zbornico, a vezan ni nanjo. Grof Barbo pritrja, da deželnih glavar sam določa dnevni red; to je tudi storil, zdaj je vezan nanj; med sejo ga ne sme premeniti. Dež. glavar pravi, da po dež. redu določa on dnevni red, a koncem seje, iz svoje oblasti ne more dnevnega reda premeniti, a zbornica to lahko stori.

Sprejet je bil predlog, da se poročilo ustavnega odseka postavi danes na dnevni red.

Meščanska šola v Postojni.

Dež. predsednik Schwarz je na interpelacijo Fr. Arka glede meščanske šole v Postojni odgovoril in obljubil, da se prihodnje leto šola otvorí. Govoril je tako nerazumljivo, da mu ni bilo mogoče slediti.

Interpelacija.

Klerikali so vložili neko interpelacijo. Deželnozborski zapisnikar ima navado, da čita vse tako nerazločno, da ga ni razumeti niti ene besede.

Sentjanška železница.

Povše je poročal o železnicni Trebnje—Mokronog in Šentjanž in je predlagal:

1. Deželnemu odboru se naroča, da vse izvrši v pospešitev končnih priprav za zgradbo te železnice.

2. Deželni odbor se pooblašča stoti v dogovor z lastnikom premogovnika v St. Janžu in če mu ta pravno veljavno poročilo za garancijo obrestovanja in amortizacije glavinske vsote, potrebuje v svrbo zgradbe te železnic, zagotovi, da izda v imenu dežele začetno garancije za ona dva milijona kron, ki sta pri gradnji dolenskih železnic preostala, če se porabita za zgradbo te železnic.

S tem so rešene tudi peticije za zgradbo te železnic, vložene od občine Mokronog in od občin Št. Rupert, Dvor, Tržič, Mirna in Trebuje.

Ljubljansko barje.

O zakonu glede izvršitve potrebnih del va osuštevljivljivosti ljubljanskega barja je poročal dr. Šusteršič, ki se je zapredel v take fraze, da je našega mostnega preostala, če se porabita za zgradbo te železnic.

Načrt za osuševanje ljubljanskega barja se loči v dva dela. Prvi del obsegata uravnavo reke Ljubljanice in Gruberjevega kanala; drugi del pa uravnavo oziroma zgradbo stranskih pritokov.

Na devinski skali.

Zgodovinska povest.

(Dalej.)

Nastala je noč. Čedadiske ulice so bile zapuščene in tema je bila tako gosta, da niti par korakov daleč ni bilo mogoče ničesar spoznati.

Ko sta Peter Strah in Tomaz Retinski spoznala, da je Juri nedostopen vsaki tolažilni besedi in da ju niti ne posluša, sta se domenila, da ukeneta na svojo roko, kar se jima je zdelo potrebno v tej težki urji in v teh nevarnih okolnostih. Sicer sta poskušala svoje namere dopovedati Juriju, videč pa, da se ta za ničesar ne zanima, prav kakor da bi ga vse skupaj nič ne brigalo, sta sklenila, delati po svoji glavi in odšla z drugimi vitezi.

Juri je ostal sam. Zagrizel se je v svojo bolest in v svojo nesrečo tako, da ni bil zmožen kaj drugega misliti. Želo se mu je, da ga ne more zadeti večja nesreča, kot ga je zadela, in zato mu niso misli uhašale v bodočnost. Kdo naj bi ga bil že zapustil, ko ga je zapustil najljubši in najzvezjeti prijatelj, Konrad Sežanski? Kaj bi bil mogel še izgubiti, ko je izgubil najboljše tovariše. Kaj bi mu moglo še raniti srco hujje, kakor ga je ranila Katarina?

(Dalej prih.)

Vsled vodopravnih razsodeb, ozir. poravnav, ki jih je sklenil dež. odbor s posameznimi mejači ob reki Ljubljani in v posledici drugih od navedene komisije priznanih novih potrebnih uredb v svrhu zagotovitve uspešnega osušenja, narastla je potrebnica na vsoto 4,184.000 K proti proračunu prvotnega načrta v znesku 2,757.000 kron.

Deželni odbor je predelan načrt in stroškovnik predložil c. kr. kmetijskemu ministru, katero je izid tega tehničkega pregledovanja vzelo na znanje ter pritrilo nasvetom komisije tudi zaradi proračunane potrebnosti. Vendar je ministrstvo zahtevalo v predlaganem zakonskem načrtu več prememb.

Deželni odbor je tem zahteval

ministrstva zadolžil in vrnil tako predelani zakonski načrt, ki je načel popolno odobrenje ministru, katero je prevzelo 45% od cele potrebnosti na državni melijoracijski zaklad; obenem pa privilo po § 9 v to, da deželi podeli brezobrestno posojilo v znesku 50% prispevka, katerega ima dati dežela v ta stavni zaklad.

Kar zadeva vplačevanje prispevka

interesentov, je pripomniti, da se ta znesek enakomerno porazdeli na celih 40 let in na zemljisku površje 15.300 ha.

Po približnem računu bo znašalo letno vplačevanje za vsak hektar 4 K ali za oral zemlje 2 K 30 h. Jasno je tedaj,

da bodo zemljiski posestniki, osobito

ki bo svet znatno izboljšan in obnovljen vedenih povodenj, zmogli to pla-

čevanje.

Če se oziramo na sodbo odličnega strokovnika, sekcijskega načelnika v kmetijskem ministru dr. Meissla, ki je po prehodu barja izrekel: »Ljubljansko barje je za obdelovanje zelo sposobno, žal, da vednim povodnjim podvrženo, dokler se osuševanje istega ne izvrši, ni kultiviranje istega nič drugega, kakor navadno srečkanje; zato se mora odstraniti povodenj, kar bodo omogočilo uspešno pridelovanje vsakovrstnih rastlin« — če se oziroma dalje na izrek dvornega svetovaleca v kmetijskem ministru Markusa, ki je po natančni presoditvi projekta temeljem neposredne proučitve vseh okolnosti na licu mesta izjavil, da je proračun najvestneje sestavljen, tako da se ni batil prekorčenja, smatra finančni odsek, naslanjajo se na obširno obrazloženo poročilo deželnega odbora in pojasnjuje tudi vse z ministrstvom doganjih finančnih vprašanj, svoj predlog kot povsem utemeljen.

Izvršitev del, potrebnih ob Ljubljani in Gruberjevem kanalu za osušitev ljubljanskega barja, pristoji glavnemu odboru za obdelovanje barja, ki je po zakonu z dne 23. avgusta 1877 let. dež. zak. št. 14, postavljen za zastopnika interesentov ljubljanskega barja.

Glavnemu odboru za obdelovanje barja je ta dela izvršiti po Podhagskem alternativnem načrtu, ki mu je v to sklicana enketna komisija pritrila s svojim v zapisniku z dne 25. aprila 1889. I. izraženim mnenjem in ga priporočila ter sta ga pozneje pregledala državna uprava in deželni odbor. Kake prenaredbe tega načrta sme izvesti državna uprava po dogovoru z deželnim odborom, ne da bi se v § 2. tega zakona navedeni skupni stroški prekoračili.

V poplačilo za to podjetje proračunjenih stroškov 4,184.000 K se osnuje poseben stavni zaklad, v katerega naj se stekajo nastopni zneski:

1.) nepovračilen prispevek dežele Kranjske, znašajoč 12% vseh proračunjenih stroškov;

2.) posojilo dežele Kranjske, znašajoče 33% vseh proračunjenih stroškov;

3.) nepovračilen prispevek iz državnega melijoracijskega zaklada znašajoč 45% navedenih skupnih stroškov, do najvišjega zneska 1,882.800 K, proti ustavnemu pritrilu;

4.) nepovračilen prispevek mesta Ljubljane, znašajoče 10%, vseh stroškov.

V imenu Barjanov je govoril Povše in isreklo svoje veselje, da se sklene ta zakon in razpravljal o zgodovini celega projekta in njega pomena.

Zupan Hribar je rekel, da se vedno zavzemal za osuševanje barja. Barje, ki obsegajo velik del kulturnega zemljišča, meri 25.000 oralov, toda ta svet je v velikem delu neporabljiv, ker je v veliki meri izpostavljen vremenskim nesogdom, ki uničijo prebivalstvu vse poljske pridelke, ki jih je preje s teškim trudom prideloval. V prvi vrsti bo treba uravnavati tok Ljubljance in Gruberjevega kanala. Govornik je opisoval v živih barvah položaj barjanov za časa povodenji ter naglašal, da bi barje lahko postal najprodovitnejši del kranjske dežele, ako se osuši. S tem bo pomagan v prvi vrsti prebivalstvu, posredno pa tudi Ljubljani, ki bo lahko potem dobivala obilico živil iz neposredne svoje bližine — z barja. Z regulacijo Ljubljance bo mesto mnogo pridobil tudi v drugem osiru. Z uravnavo reke bo dobila Ljubljana krasna obrežja in nov most pri Sv. Jakobu, kar bo znatno pripomoglo v cepšavo mesta. Govornik končno priporoča predlog, naj se soglasno sprejme.

Nato se je zakon po drugem in tretjem čitanju soglasno sprejel.

Posl. Povše, dr. Žitnik in tovari

so vložili nujni predlog, da se

dá brezobrestno posojilo Dolenski iz

melijoracijskega zaklada. Za nujnost

sta govorila Povše in Dular. Nujnost je bila sprejeta in predlog se je na Povšetov nasvet odkazal odsek.

Vseučilišče v Ljubljani.

Samostojni predlog narodno-nazivnih poslancev se glasi:

Visoki deželni zbor skleni:

1. C. kr. vlada se glede na sklepe

deželinskega zborna kranjskega v sejah

dne 28. februarja in 28. decembra

1898 nujno pozivlja, da pospeši vse

predpriprave za ustanovitev vseučilišča

z bogoslovno, pravoslovno in

modroslavno fakulteto v Ljubljani in

da kar najprej mogoče pri državnem

zboru izposluje ustanovitev takega

vseučilišča.

2. Izvoli se pod predvoditeljstvom

deželnega glavarja odposlanstvo še

dveh članov deželnega zborna v ta

namen, da zaprosi avdijence pri Ne-

govem Velikištvu cesarju ter ob

vsojužju Najvišjega prestola izroči naj-

udanejo prošnjo za ustanovitev vse-

učilišča v Ljubljani.

3. Izvoli se iz deželnega

zborna odsek treh članov v ta namen,

da stopi v stalec vseučiliški komité,

v katerem naj bodo z enakim številom

odposlanec zastopati: občinski

svet ljubljanski, Matice Slovenske

podjetja v Trstu in kat. občini Milje, raztegnejo tudi na celo kronovino Kranjsko. Utemeljeval je ta predlog dr. Majerom ki je veastransko pojasnil pomen takih olajšav in pokazal s zgledi, koliko industrijskih podjetij je vsled tega zakona nastalo v Trstu.

Predlog se je odkazal finančnemu odseku.

Zaganje iz figove drozge.

Posl. Božič je utemeljaval samostojni predlog, s katerim se poslavila vlada, naj razveljavlja ukaz finančnega ministra z dne 21. avg. 1905 št. 56.658 s katerim se kmetovljevanje sabranjuje kuhanje figovega īganja iz samopredelanih fig. Govornik je pojasnil škodo, ki zadene po tem ministrskem ukazu Vipavsko, in krivico, ki se s tem dela kmetu. Ministrstvo je s tem ukazom vedoma in namenoma odjedlo kmetom nekaj dohodka. Govornik je apeliral na dež. predsednika, naj se za stvar zavzame, na kar se je predlog odkazal pristojnemu odseku.

(Dalej prih.)

Peticija mesarske zadruge.

Vložena je bila naslednja peticija: Slavni dež. zbor kranjski!

Nujno se prosi od strani mesarske zadruge, da se predlog g. posl. Povšeta glede uvoza živine, stavljen v seji 14. novembra t. l. ne sprejme. Za to govore slediči razlogi:

G. poslanec Povše utemeljuje svoj nujni predlog s puhlim izgovorom na prešičjo kugo, da naj visoki dež. zbor sklene predlagati drž. vladi, naj preprece uvoz prašičev iz Italije in s tem zahteva zopetno zaprtje mej.

V tem ugovarjam nastopno: V tekočem letu se je pri prašičji reji začelo kazati, kako nujno je potrebno si na en ali drugi način opomoči na tej kvantiteti.

Prvo mesto države je pokazalo, kako težko je zadela prebivalce razlika dovoza prašičev; prej od 4—5000 glav na vsaktedensko sejmišče, potem skrčeno na 2000 pripeljanih prašičev, kar nikakor ni odgovarjalo potrebam Dunaja.

Začelo se je od strani mesarske zadruge in dunajskega občinstva sploh, peticionirati na merodajne faktorje, da so se sami na licu mesta prepričevali v kakem študiju, je stala aprovizacija mesta. Ljudstvo je tarnalo pod neznenimi cenami sveže slanine in mesa.

Ministrstvo je videlo, da ta način ne more iti naprej, se je usmili občinstva in obrti ter priskočilo na pomok s tem, da je dovolilo uvoz iz Italije v gotovi meri na Dunaj.

Tukaj je prvi faktum, ki je govorito resnično naveden, katerega pa g. poslanec ni omenil, ker so mu pred očmi samo kmečke občine, za mesto pa sploh nima srca.

Zdaj preidemo v našo kronovino. Pri nas se nahajajo kupci s prašiči, ki izvajajo v tako ogromni množini, da naj se g. Povše obrne na vodstvo drž. teleznice, in bode izvedeli sumarično, koliko se izvaja. Meni li on, da je to le dobrota meščanom?

Mi gotovo nismo na stališču, da bi kmet za težko priborjeno živino ne dobil poštene cene. Ali cene, ki so danes v deželi — kmet zahteva za skoro napol rejeno prasec 50—54 kr. za kg žive vase — te cene so že skoro nemagljive. Dodati je še temu užitnina in klavjnina.

Torej, gospod poslanec, vi ste na stališču: Iz dežele vse, v deželu pa nič!

Nasproti se nam godi danes meščanom, da je vse za kmata, meščan pa si pomagaj, kakor veš in znaš, da se breme davkov občutno nosi ter ga meščanstvo in obrtništvo večinoma nosi, nadkriljujoče vse kmečke občine.

Navedemo le en slučaj, kako v žalostnem položaju se nahaja zaradi tega ljubljanska aprovizacija. Neki tukajšnji mesar je kupil v nekem ogr. komitatu 20 debelih prašičev. Vložil je pri vis. dež. vladi prošnjo za dovojenje uvoza. Trajalo pa ni nič manj takor pet tednov, torej gospoda pet tednov! da mu je vlada dovolila uvoz. Posledica je bila, da je med tem nastala grozna vročina, in je temu meščanu med potjo uničila tri najlepše prašiče, vredne 550 K.

Poleg tega mu je vlada strogo začila, da mora ostale nemudoma poklati. V takem času je jako občutljivo, koliko druzega blaga si naklati, pa nimam spraviti ne imeti za daljši obstanek, kajti Ljubljana je danes že brez pravih ledenc, oziroma hladilnic.

Najbolj je prizadeto mesto na nedostatku glede prekladišča in kontumačnih hlevov, zakaj koderkoli hodi trgovec ali mesar po drugih krovovinah, povsod je prvo vprašanje: imate uvoz, oziroma kontumačni hlev? Odgovor naš je: ne, torej izostane ves uvoz.

To so momenti, ki jasno govore, odkod in zakaj se ne opomore vasj nekoliko glede draginje. Tudi mi bili radi dobili iz Italije nekoliko pravičev, pa brez omenjenih naprav smo

moralni molčati in poslušati, kako neopravičene psvke meče na pošteno obrt občinstva, kaker g. poslanec.

G. poslanec predlagal nadalje, da bi se dosedanje zaprte meje uvozu iz Rusije in balkanskih držav skrbno sčitile še zanaprej.

Ni še dolgo tega, kar sta tukajšnja sl. trg. in obrt, zbornica in slavni obč. svet sklenila poslati na državno upravo peticijo, da bi se odprle meje iz Rusije in iz balkanskih držav uvozu živine.

Prepričani smo popolnoma, da se je občinstvo po mestih razveselilo tega koraka trg. in obrt, zbornica in pa obč. sveta ljubljanskega. Vse drugače pa je zazvenelo po ušehi g. poslanca Povšeta in njegovih somišljencov in tudi gori v parlamentu že on dobro ve, kako so si edini in kako hitro so pripravljeni v takih slučajih se zavzeti proti mestnim avtonomijam.

V omenjenem predlogu se je g. poslanec dotikal tudi aprovizacije Ljubljane in pa vasice Moravče.

Kar se tega tiče, smo mislili, da možni tako zaljubljem v svoje kmečke volilice, da bi ne ločil vasice od stolnega mesta. Tudi tukaj bi poslali g. Povšeta na državni in južni kolodvor, da se ondi pouči, v kaki meri se je izvajalo v letošnjem letu do današnjega dne, da je ničev njegov izraz, da k nam pridejo samo v slučaju Moravce in Nemci, ki si nabavijo živino "za slepo ceno"!

G. poslanec, nujno vas prosimo, ker ste nam že delali krivico s tem, kako se prodaja meso v Ljubljani in do danes še niste popravili vaše zlobne pomote, da se temu odzovete.

Vis. dež. zbor naj bode tako prijazen in naj saj nekolicu vpošteva našo skromno prošnjo; v to prosimo gospode zastopnike meščanskih, obrt. in trgovskih krogov, da poslušajo ne samo naš glas, temveč se pridružijo našemu, kakov tudi občnemu mnemuju avstrijskih mest: o d p r i t e n a m m e j e !

Dnevne vesti.

V Ljubljani, 21. novembra.

— **Osebna vest.** Ministrski podstojnik gosp. dr. Ivan Žolgar je imenovan ministrskim tajnikom v predsedstvu ministrskega sveta.

— **Deželni zbor kranjski.**

Današnja seja je zopet trajala do 3 ure popoldne in torej ne moremo priobčiti vsega poročila. Največja debata se je vnela koncem seje pri poročilu ustavnega odseka o jesiku deželnozborskih zapisnikov. (Glej uvodni članek). Poročil je dr. Krek, govorili so župan Hribar, dr. Susteršič, gref Barbo in deželni glavar Dela. Odsekovi predlogi so bili sprejeti, kakor tudi Hribarjeva rezolucija. Prihodnja seja bo jutri ob 10 dop.; zasedanje se zaključi v petek.

— **Jesenški fajmošter**

Zabukovec pripravlja soboto za soboto v neslanih "Jesenških novicah" v "Slovencu" svoje pristaše na bodoče jeseniške volitve. To besedičenje ima pa tudi namen ujeti kakega neodvisnega in poštenega slovenskega Jeseničana, da bi se izneveril svoji stranki in potegnil z Zabukovcem. No, Zabukovec se prejkotne zastonj trudi, ker vsak zaveden Jeseničan ve, da je Zabukovec prodal svojo narodnost Nemcu Luckmannu in zatajil svoj rod. Sveti dolžnost je zavednih narodnih Jeseničanov, da pri volitvah zapade od sebe Zabukovec in pristaše, kajti to zahteva njih narodni ponos, njih narodna zavest. Jesenice so slovenske in morajo ostati slovenske. Zabukovec in njegovim pristašem je izmed vseh jeseniških narodnjakov najbolj v želodcu učitelj Fabine. Vedno pošljajo razne obrekovalne dopise na okr. glavarstvo, ker upajo, da bo njim na ljubo dež. š. svet prestavil Fabincu. Vsled obrekovanj je okr. glavarstvo potom okr. šol nadzornika vprašalo krajni šol. svet na Jesenicah, kakšno stališče zavzema napram tem ovadbam. Iz tega pa je Zabukovec skoval v "Slovencu" laž, da je nekdo pobiral zaupnico za Fabincu. No, Zabukovčeve želje se davno ne bodo izpolnile in naj si mož še tako naprej svoje zvodenje možgane.

— **Odbor „Ženskega telovadnega društva v Ljubljani“** naznana, da je redna telovadba za gospo članico vsako sredo in soboto od pol 7.—8. ure zvečer v »Sokolovci telovadnicu. Prijaviti se je intalom.

— **Ažbetoči sliki Romar in Krist na križu,** ki sta bili razstavljeni na dunajski razstavi »Sessione« na Dunaju, sta bili takoj prve dni kupljeni.

— **Gonja proti našemu Hratu.** Piše se nam iz Cerknega: Naš na novo privrženici pop je bil sovražnik liberalcev in nadprednih časopisov. V njegovih pridigah je vse polno bojnih klicev zoper nesramne inžobrajanec liste, posebno ga pa poče »Narod«. Naš kapitanec mu je še spisalo smrtno obsobo, po kateri se bo evrl na dnu pekla on ter sei, ki ga naročajo in ga šitajo. Vsi »Narodovci brašni v naročniški so podobni ašvinjam! Taka božja beseda se čuje pri nas! Kunštremu pridigarju avtujemo, naj opusti svojo gonjo proti »Narodu«, sicer bomo o njem bolj obširno govorili. Kapelanec naj pusti »Slovenski Narod« pri miru, čeravno mu leši tako v želodcu, kot svetopisemski Jona v ribjem trebuhu. Jona je prišel živ in rible, pa tudi »Slovenski Narod« še živi, akoravno ga naša duhovščina pri vsaki priliki hoče zatreći. Ker duhovniki vedno trdijo, da je »Narod« hudičev podjetje, bo po svetopisemskem izreku samo razpadlo in se ni treba nobenemu kaplanu raslivati žolča zaradi tega lista. Kakor se pa vidi, so duhovniki zgubili vso vero v resničnost svetopisemskih izrekov, zato se zanjanjo kot divja zverjad v naš preden list.

— **Občinske volitve v Stanrem trgu pri Poljanah.** Posledice strastne klerikalne agitacije kaplana Janeza Hrvata in njegovega šefa Škofa Jegliča se še vedno nadaljujejo. Juri Strk, ki so ga klerikali načolnili na voz ter ga prideljali na volišče, je sedemnajst dni pozneje izdihnil svojo dušo. Tako so torej klerikalci prisiliti iti na volišče starška, ki mu je že smrt podajala roko, ki mu je smrtni pot curjal raz čelo, ki si je želel miru, da bi se zamenjal pripraviti za nemilo surt, da bi kot pravičnik stopil pred sodni stol ter se tako srečno preselil v rajsko življenje. Sveda je onemogli staršek umrli v nadi, da se je bojeval za vero, dasi je bilo njegovo bojevanje brezuspešno. Mogoče ga je kaplan toljal, dač, da bo prišel v vrsto svetnikov, ker se je bojeval za vero.

— Ce temu tako, potem tudi mi radostno kličemo: »Dal Bog, da bi tudi iz naše poljanske doline zaslovel kak svetnik, saj se tako nične ne posveti, odkar so postali naši dušni pastirji politični bojevniki. Terorizem ljubljanskega škofa Jegliča je prisilil tudi našega gospoda župnika, da se je moral udeležiti volitve. Kakor smo izvedeli iz zanesljivih virov, je prišlo pismo od škofove stolnice, gori iz bele Ljubljane, na volitva klerikalne stranke, s katerim se zahteva, da se mora občinske volitve udeležiti in svojo barvo počasati tudi gospod župnik. — Že nad trideset let je ta gospod župnik pri nas in nikdar se ni udeležil občinskih volitev, toda sedaj je moral ubogati škofa ter iti k volitvi. — Potem pa še naj trdijo klerikalni poslanci, da se škof za politiko nič ne briga in da so klerikalni poslanci neodvisni od škofa. Tudi kaplana Janeza so tukajšnje občinske volitve pripravile v neprijeten položaj. — Kakor smo že poročali, je bil kaplanec Janez v preiskavi radi pretepanja šolskih otrok. Posledica te preiskave je, da je bil 10. novembra kaplan obsojen na 24 ur zapra ali deset kron globe, ter 20 K za bolezne, dasi so se uporabili več olajševalni paragrafi — Kaplan je privedel k sodišču vsakojake priče Cel o. kr. orožništvo je hotelo dokazati, da je kaplan nedolžen. Toda zdravniško izpridevalo se ni moglo uničiti. — Sedaj pa naj kaplan le potoži svojo nešrebo ljubljanskemu škofu. Naj ga škof poplača, kakor ve in zna. M g. se postane naš Janez v kratkem župnik v najboljši fari na Kranjskem ali celo dekan, mi mu to iz sreca privočimo. Povedati pa moramo, da je potožaj kaplana Janeza Hrvata kar obopen. Šešali smo da je naš Janez pri obravnavi tako škopal s zobjmi, kakor da bi bil v četrtem oddelku muškega peklenskega brezna.

— **Vzoren klerikalni župan.** V nedeljo je bil pri sorškem županu, ki je nadušen klerikalec, neki mladenič, ki se je hotel zglasiti zaradi vojaščine in ki je uvelžben pri neki ljubljanski trgovski tvrdki. A mladenič je slabo naletel. Župan se je zaletel vanj z besedami: »Marš von! ter mu pri tem pokvaril uro in zlomil dežnik. Tudi županov pisac je padel mladeniča ven. Župan se mu je zagrozil, da ga bo pri vojaški oblasti že priporočil. Vzoren klerikalni župan se bo za svoje postopanje že pokoril in moral sposnati, da so tudi županske oblasti nekaj.

— **Srnjaka ujet.** Posestnik Kajetan Lindtner v Litiji je ujet včeraj živega srnjaka, ki ga je pričnala gerasla voda.

— **Podčasna vest.** S 1. decembrom se kraja Lokve in Podgora izdostavnega okraja po-

nega urada Novo mesto in se priklopita onemu v Straži.

— **Predavanje v Kranju.** Proteklo nedeljo je prizdrojalo slovensko trgovsko društvo »Merkur« v Kranju javno predavanje v gostilničkih prostorih g. Petra Majerja. Predaval je g. dr. Windischer ter v dobro uro trajajočem govoru na poljuden način razjasnil razmerje med službodajalcem in službojemcem, obseg pravie trgovinskih potnikov, zahteve trgovskega stanu ter dokazoval potrebo trgovske organizacije. Predavanje je bilo jako dobro obiskano, in se je slišala soglasna želja, da se v kratkem zopet priredi ponovno predavanje. Po predavanju se je g. Janko Šajovic v lepih besedah zahvalil v imenu kranjskih trgovcev in sotrudnikov za prireditve predavanja. Nato je govoril odbornik društva »Merkur« g. I. Kostevec, ki je dejal, da bodo društvo drage volje vpoštevalo želje vnašnjih članov in odselj, ko si je utrdilo svoje stanlišče, rastegnilo svoje delovanje tudi izven Ljubljane.

— **Vinski semenj v Novem mestu** se je tako dobro obnesel, da kaže tudi zansprej prirejati take semenje. Velja slabemu vremenu so prišli vinogradniki od raznih strani naše vinorodne Dolenjske v tolikem številu, da se je v prostorni Koščevi gostilni vse tri. Priglašenih je bilo 111 vinogradnikov, a bilo jih je več. K-kor se je dognalo, je bilo vina 5500 hl na ponudbo. Prodalo se ga je nekaj nad 700 hl in sicer po 38 h do 50 h liter. Najdražje je prodala kmetijska šola na Grmu svoj burgundec, ki je šel za 60 h. Prinešena vina so bila sploh prav dobra. Le škoda, da je bilo premalo kupcev, ker se je prav po nepotrebnem priredil ravno tisti dan vinski semenj v Vidmu. Kakor se govor, namerava mestno županstvo prirediti spomladis še en vinski semenj. Prav tako! Novo mesto je ugodno središče za tako kuočijo.

— **Voda v Planinski dolini** zelo naračda. V Matih so se ji v nekaterih hišah že morali umakniti v višje prostore, v Planini na stari cesti in v nižje ležečih hišah v Lazih se pa že tudi pripravlja na izselitev. Od leta 1878 že ni bilo toliko povodnj. Primereno število požiralnikov bi povodenj omejilo za vselej.

— **Nemške bolečinice.** Nekateri občinski uradi na Spodnjem Šajerskem so sklenili, da ne sprejejo več nobenih nemških dopisov in pisem, ki so nemško napisljena, pa naj pridejo odkoder hebreja. Po tem zgledu se ravna tudi nekateri župni uradi. Vastiani in druge take stajarske rewe pa to boli, da ne morejo prestajati teh bolečin, zato so vložili na namestništvo v Gradcu vprašanje, če je voljno kar najpoprej odpraviti to postopanje. Če se ne bo Vastian zopet enkrat prav korenito blamiral?

— **Mleko misli podražiti** več mle

